

Perspektiva

8. Různé druhy perspektivy

In: Emil Kraemer (author): Perspektiva. (Czech). Praha: Přírodovědecké nakladatelství, 1951. pp. 86–88.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/402932>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

8. RŮZNÉ DRUHY PERSPEKTIVY

Závěrem je snad vhodné připomenout, že v malířství byla perspektivní malba v největší oblibě v době renaissance a baroka. Obrazy mohutných architektur se v této době malují nejen na stěny, nýbrž i na stropy, klenby, ba i na podlahy. Je zajímavé, že už někteří tehdejší malíři si byli vědomi i známé vady perspektivy, totiž *skreslování v okrajích obrazu*, které je nápadné zejména u velikých obrazů, kreslených přesně podle pravidel lineární perspektivy. Proto se malíři velikých perspektivních komposic odchylojí v okrajích obrazu od přesné perspektivy. Tak činil na př. už italský mistr Michelangelo Buonarroti (1474—1547), který při malbě stropu Sixtiny dělí strop na pole, každé zvlášť perspektivně vyřešené a přecházející nenápadně do sebe.

Tuto vadu perspektivy odstraníme, promítáme-li na průmětnu, která je částí kulové plochy; střed promítání je přitom ve středu této plochy (*perspektiva sférická*). Příkladem takové perspektivy jsou malby na chrámových kopulích. U nás byl vynikajícím malířem kopulí zejména Václav Vavřinec Reiner (1689—1743), jehož nejkrásnější malby jsou v kostele sv. Kateřiny v Praze II. Je snad zajímavé připomenout, jak si malíři pomáhali při malbě na klenbách a kopulích. Pod klenbou (kopulí) si mysli rovňý strop s narýsovanou čtvercovou sítí, a na něm zkomponovali obraz. Pod kopulí potom sestrojili místo tohoto rovňého stropu čtvercovou provazovou síť a vyznačili si na kopuli vržený stín této sítě; přitom oko nahradili hořící pochodní. Do takto

sestrojené síť přenesli na kopuli obraz, zkomponovaný původně pro rovný strop. Vzbuzuje tedy stropní malba na klenbě nebo kopuli správný prostorový dojem jenom tehdy, je-li pozorována z místa, ve kterém leží oko (t. j. kde byla pochoďen).

Konstrukce obrazů ve sférické perspektivě je dost složitá; proto se spíše užívá *perspektivy cylindrické*, ve které se promítá na rotační válcovou plochu z oka ležícího na její ose. V této perspektivě nedostáváme sice tak pěkné obrazy jako v perspektivě sférické, avšak jejich konstrukce je značně pohodlnější. Konstrukce se totiž provedou v rovině, do níž se dá rotační válec rozvinout, a teprve hotový obraz se napne do válcovitě zakřiveného rámu. Příklad této cylindrické perspektivy (jíž také říkáme panorama nebo cyklorama) vidíme na Maroldově Bitvě u Lipan vystavené ve Střemovce v Praze.

Podrobnější poučení o těchto různých druzích perspektivy (divadelní, letecká) nalezne čtenář v knize architekta Ritschla a profesorky Ritschlové *Deskriptivní geometrie v praxi*, vydané v Praze r. 1938. Nejlepší poučení o perspektivě, zejména v jejích vztazích k výtvarnému umění, poskytuje tolikráté již citovaná krásná kniha profesora Kadeřávka.

